सि॰यो॰ ॐश्रीगणेशायनमः अथरसचिंतामणौलौकिर्यत्तःसि-
१ द्धयोगाः चत्वारःसर्जिकाभागायवक्षारस्तथापुनः
टंकारिकालवणंदद्यात्तत्तुल्याविधमेवच १ काकमाचीर
सस्यान्तेद्रावयेत्सर्वमेवनत्न नत्वपिनलपत्राणिसूक्ष्मा
णिपलयोर्द्वयोः २ तत्रतत्र प्रातिरतान्यस्मिन्काकमा-
चीरसेभृशं एकविंशतिवाराणितारत्वंप्रतियांतिच
३ एवंशुभाणिजायंतेरूप्यान्यूनानिकिंचन श्वा
रत्वारसमंकृत्वातस्तत्रवंगानियोजयेत् ४ एकादशविभा
गेनभवेत्तारंनसंशयः एषाराजवतीविद्याउत्तस्यापि
नकथ्यते ५ इतिराजवतीविद्या त्रिवारगंधकहत-
ताम्रंहेमद्रयोरिति सत्वंतालस्यमायैकयोजयेत्सर्वकी
मरं ६ सष्टवरांमिवेक्षेमतामगंधकमारितं एतयो

ह्रीयते कांचनं शुभं भागद्वादशकं कृत्वा चूर्णं विंगस्य
चैत्रं तस्याता गस्यकर्त्तव्यं त्रयमेतं च तालकं तंदुली
यरसे नैवमर्दनीयं द्रवं तस्या मं घनूखा गत्तं ध्मातं द
त्वा टंकणकं भेद्यं प्रकुर्यात् त्रिपुन्नर्मुखा नमं च दलमे
धत्ते समं तारं रसायोक्तं कवर्णं जनस्यात्मनो हरं पार
दः टंकणाकः स्याद्विः पलं पीलखर्पर मर्द्दयेत् हृदं
तावद्रसोयावाद्विलीयते पुनर्जंवीरनीरं रगाण्डेतत्व
समन्वितं शोषयेत् त्वातपे पिष्टं म्लं तराक्तं त्वा च धा
यते अर्क दुग्धस्य दातव्या भावनात्ताय स्यात्तस्या
गस्य कल्कांश सिद्धस्य भाग एकस्य टंकणागत्ता मे
भागत्रयं दत्वा ध्मायेत्तामंधमूषया कवर्णं द्रव्यते
तः स्यात् कुंकुमाभं निरिच्यते पारदं सीसकं गंधं कुत
द

मन: शालाशिला: नेपाली कुनटीकालास्चदिव्ये सिधि नीमती मत्रोकु — ममोक्तिकोतिनि
र्घटे = १

सि·यो·
२

ततीत्तत्त्वक्तस्यं वीजपूरांभसापिष्ठावाद्दिनवकतं
यं मणसूक्ष्माणि पत्रोणि तानि तारस्ययोजयेत्
वीजपूरसैनैवक्ला निमात्रापित्तावक्त्री एकाधिकार
भवत्यत्रेभावनाचास्यविंशाति: विशोष्यावर्त्तितं
तारंभवेत्तास्यकांचनं हेमभागद्वयं तारं तप्यातार
त्रेचतस्यं एकत: क्रियत्तेपत्रमातिसूक्ष्मांनिरामं
जंवीरनीरसंपिष्टंखर्परस्याष्टटंककं तेनतत्तस्य
प्यापत्राणिलेपनीयानिवैवकु आवर्त्तयेत्पुनर्दत्वा
मूषकीणालितानिच तदातानिभवत्यत्र हेमरूपा
णिनात्यथा इति हेमीकरणाप्रयोग: शोकव
दस्यानिर्यासंपलमात्रंसमानयेत् शिग्रुवीजस्य
चूर्णस्यरसेनपरिमर्दयेत् पलमात्रंमृल्वसपत्रं

=ताम्रंच्चम्रक्षस्य नेपाल रवितायक उठुंवरमन्य
शिग्र रक्त: रक्त: शत्रु तांसिमिति घटं प्राप्तिगामाति न १

नीलाथोथ्याना· वस्यखर्परिकातस्य ममतासंगउच्यते मयूरग्रीवकं चान्यच्छि
खिकंठचतस्यकमितिनिर्घटे = ६

स्तंभं विधापयेत् वकुशोलेपितं कृत्वा घर्मे दत्त्वा पुनः पुनः
पश्चात्तद्ध्मापयेत्तेयंत्रं मूलं हेमापि जायते प्रयोगान्तरं
हेममाक्षिकं तस्य चूर्णानि पारदं गंधकं खल्वे कृत्वा मर्द
येत् नयेत् निम्बूरसेन तत्पिष्टा बीजपूररसेन च वी
जपूरं तन्तुलकीयं तत्र कल्कं त्रयं स्वयम् लिप्त्वा निखनेत्
तद्भूमौ शुद्धलेपमिमं ध्मापकं एकविंशद्दहनं पस्यतु
याग्निकुरुते ऽनिशं शनैः शनैर्यथाम्नयानं दानकैः
पाकउत्तमः तत्रयत्नान्स्वेन्यत तद्यात्तारं पारदमाणि
कं माषमात्रं मर्दयात् संलग्ना कल्कं च मर्दकं ए
वं तुल्यरस तत्तारसारं हेमतसेवराः गंधकाद्विंशत्तिमां
भागाः षड्भोभवन्त्यपि त्रयो नो सादरस्यापि पीतकां
सीसकं तथा कुक्कुटांडूद्रवस्यास्मिन् चूर्णं दत्त्वा यमा

सि·यो· वत्ता: एकविंशाल्मित्ता: पिष्ट्वा तालैकमानके कृतपत्रो
२ परिप्राज्ञोलेपना त्वं नद्दोषघ्नं दद्यात्तारं चक्रसाच्चमाषे
कं हेमलेपयेत् वार्तिकोत्तमकं तारं हेमत्वं जायते वरं
3 तारकृष्टीनिगादित्वासाद्वाद्वारि श्चुलाप्सानौ अप्यपात्त्यं
भवेद्भ्रमेलनीयं च नन्दसमं वराद्युग्ममयस्यैतत्तार
हेमत्वमाप्नुयात् इतितारकृष्टी गंधकं तारमेकस्या
तारस्यैकमेव सः हेममाक्षिकसैमैव कंस्यताल
कनष्या स्त्रीस्तन्यनं तत्र खल्वान्तरपंचं प्रलेपयेत् शरावसं प
पुटे कृत्वा मंदाग्निस्तत्र वदायते अनारसायपत्रानेकैः पक्वा
त्तार अ्वादायेनेचूर्णतत् कोनकेनसमंदे यं मूषके प्रकटे
चैतत् आवर्त्यनेन तारेसा तारकृष्टी भाविष्यति अ
मृवेत्समपानीयं चालनीयं पुनः पुनः अपवा मधुम २

ध्येवघालयेवारपंचकं मूएवंदृष्यनेकूपंकोंकनंरस्श
वर्शाकिं नारकुसी कर्पासघयवीजानिरविवीजानि
यानिच पत्तूरकस्यवीजानिवृहन्मोसघयोस्तथा
कारवीजस्यवीजानिसमाभागानिकारयेत् पश्चा
द्रसंदृढंशुद्धमर्कदुग्धेनसप्तधा भावयेत्सर्वपात्ते
लभत्नां पश्चाच्चगंधकं कृत्नःस्यल्लंपुनःपिष्ट्वावस्त्र
लिप्तंप्रयत्नतः औषधानिमयायानिपुराप्रोक्तानि
यानिच लेपनीयानितन्मंधस्योपरिप्रमितानिच व
स्त्रंसमाज्यतेगाढमयःशूलिकयावनत् निवध्नते धः
ततःपश्चाद्दयसोपिशालाकवा प्रोत्तापित्वाम्श्शामि
मामग्निंतत्त्वचकारयेत् तद्धोभाजनं धृत्वाज्वलमा
नात्तदोषघात् तैलगंधकसंपीतंभाजनेनिपतत्यधः

सि॰यो॰ ४
तेनचंद्रार्कपत्राणि परिलिप्तानि वह्निना तावत्येवपुन: स्वस्थात्पुनरग्नौ परिक्षिपेत् भवंति तानि रम्याणि सुवर्णाः सप्तवर्णाकं अपर नववर्णा चक्रवर्णानि च मेलयेत् अष्टवर्णा भवंत्येवमेवं योजनिकाक्रमात् तथा तथा भवेत् वृद्धिं वर्णाका तावदनात् विहितास्कृष्णी निगादितानि विपदामपदं भुवि ।तिच्छिन्नायनात्र कृष्णी मननं स्वेद येत्त्रीणि दिनानि तु पश्चात् भिकां यत्र वज्रयाजिके नैव ता सापत्र रसेन च दिवसं सकलं पश्चात् कलस्य कार्यं पर मध्यगं स्वेदयेद्दिवसोपश्चात् हकरणादूर्ध्वं पुनस्तत्तानि लापिष्ठ्वा पश्चात् कं च वटिकामात्र संमिताः कर्त्तव्याः शोषिताः सर्वाणि तानि हेमनिस्तुकृते एकैका सा प्रदातव्या तास्मिन् हि निर्मानैः शनैः एकं दशानुगुणां होरा क्रमस्त्क्तो

प्रजायते जायतेऽस्य हरं साद्वात्कुर्ह्यादि त्वस्तानि मं ही
नवरोगभिषस्य रोगविशंके जायमानाके गुंजिकाद्वित्रयं
दद्याद्विराणिनमोपपादिका हेमरक्तीसमाख्यातत्वादौ
रिप्यं त्वन्त्रिभिर्निन्दराणां इति हेमरक्ता हेमतोले प्रदातव्यं
ताम्रमाषार्द्धकं हुते नाम्ने जीर्णरोगेषु भेषज्ये विद्वगणोचारू
णां भवेत् विंशाद्गुंजा तु सख्या तु वरी हीनाढ्यौ हीयते
हेम्नो हेम्नोऽस्य गुंजिका वरं गुग्मोपपादिका इति लघुत्ता
स्वप्रयोगः भागैकमध्यत्तास्त्रस्यत्तारभागैकमुत्तमं
मुग्धनागं भवेदेकं भागमेकं न टंकणं अंधमूषागत
तं ध्मातं यावद्रसत्वां लीनां भवेत्त्वयं तारं पीतं भवेत्तद्
लेकार्यकरं परं एतत्तारं भवेद्भागमेकं हेमत्त्वयं भवेत्
दशावर्णिकमादाय धामनीयं प्रयत्नतः हेमतत्तु जायते र

ल
सि॰यो॰ न्यंचंपउव्यघभंस्फुटं इत्तिहेमविधा भूतैंतांशिख
५ रीमूलवारिरागामहृयिहृढं तन्मूषांलेपयेन्मध्येऽनल
5 ध्येनिद्दिपेद्रसं पंचटंकप्रमाणांतांमूषामंगारकोत्क्षि
पेत् एवंवद्धोभवेन्द्रसूतोमूखवान्तःस्याद्दृढोभवेत्
मुखमध्येगतात्तिष्ठेन्मुखरोगविनाशनः शरीरेकां
तिमेसूतेजरापलितांजिन्नरः स्तंभयेद्धस्त्रसंचालंतंका
मोत्पादनकारकः — तंवद्धः कुर्यात्साधकस्यनसं
शयः ब्रांतिकामोभवेन्मर्त्यो वलीपलितनाशनः कं
न्यव्व डुाब्रितमनोजमदिरम ध्येसूतेन यंत्रितोयुक्त्या
वद्धोभवतिकियद्भिर्दिवसैःपुष्पप्रभावेन इतिरसवंध
तं एतावतस्त संस्कारात्कार्ल्सूतस्यनदामः तान्तु
रव्यात्कियन्तःकत्वासमायैरोगनुत्तये तेयथारस

राजलक्ष्मीतः दिग्धोरागिम्हं घृमस्तारस्वजनी स्तेकोपि
काकाञ्जिकैः पिस्वाव्यायकुमारिकावलवरालिंबुक
वैर्घासरं व्योषाद्यंबुनिदोलयोरविनया विनं स्त्ताको
शुक् पिष्टंभांडतलाङ्गुलाम्रयगनंस्लतं समभ्यु द्वरेन
लवराः सलिलः दोलः यंत्रम ध्योद्दिनैकं भुजगन्तयत्नवं
ध्याम्भ्रंगकल्कोत्तरस्थः तदस्त दहनत्तोयेकांजिकेस्वे
दितः स्वान्तपटुमारिचशिग्रुराजन्नमः क्षीरसेंद्वः शाता
शामृतमहेमसूलान्हतोविडावनं चारयित्वाऽथसंसे
धरसजीरा विलिंदहेन्वे एतावद्यवशाक्तकार्नंस्तनं
शोधनंमनुजः स्विद्नमर्दनमूर्छापातनमेतत्त्रयंकुर्या
त् अथवादरदान्काष्टं सित्नलवरागुभाजिदोला
यां रसमादाययपश्चेछं कर्नव्यक्तेन भेषाजेयोगः बि

सि॰यो॰ हूरसेन संपिष्टात्सह रंदरदं दृढं ऊर्ध्वपातनयंत्रेण संग्रा
६ ह्योतिर्मलो रसः अथ पारदपाकार्थं यंत्राणि इत्तिदरदो
6 क्तास्तिन्तत्र वालुकायंत्रपातालयंत्रद्वयं पूर्वोक्तमेव ज्ञेयं ज
लयंत्रद्वयं शिवागमाय यथा हंडिकां मन्मयीं मध्ये सकर्णि
चकर्षां दृढां सम्यक्पक्वां कारयित्वा रसयोक्ता विचक्षणाः।
सूत्रादिचक्रयत्नस्मादत्वा मुद्रां प्रकल्पयेत् अथ वास्या
अधः छिद्रं कृत्वा सूक्ष्मं ज्वरणादिके तेन मार्गेण तस्याः
पाकद्रव्यं पर्यङ्क्रिया लौहखंडिकया पश्चाल्लोहहंड्याः
अधो बिलं नाम्नाद्रिघाल्डनामुह्यतंडुप पर्यपयेज्जल
मध्ये निकमशः कृत्वा मात्राया जालपञ्चकं धीः अष्ट
भिः प्रहरेर्गधो द्विपलः पच्यते रसः एवं गंधाभ्रपाको
ऽहोरात्रेणैः परि पच्यते अथ मुद्राद्वयं यथा मुद्रां ज

नानिभाकिहृंकि द्यार्द्रशाम्मिनंकुरु मुद्राद्वयंयया प्र
द्राजननिभोवर्शोध्रुष्क निजांसिद्धाम्मिन्नाद्रीनियोजयेत्
द्वांडजद्वैराधेनमर्द्दयित्वाहठंभिषक् सर्वज्ञगुरुव
गुह्येयं तत्रस्यापितकप्यते एताम्मुद्रामंत्रयंत्रसिद्धार्थे
दुर्लभांकुरः जलाभ्सियोगतोनैवाभिद्यन्तेसोकदाचन
मन्यच्च स्निग्धंलोहरजः स्निग्धमयकान्तरजः छाग
यकृच्छक्रुधिरवद्धीलीरेवामर्द्दयेत् लेपनंठप्रयत्नेनव
जगुह्यप्रजायेत सिक्तमात्रकमादायतत्रत्था उद्धागुरो
जले प्रक्षिप्यावर्तयेल्लोहचंडवान्हिना यावत्तित्येद्रूप
पर्येस्यजलमंगुलपंकजं नेनोत्यत्क्वाथ्यमानञ्चजलं
तत्रांगुलंलिपेत् एवंपुनः पुनः कुर्यात्यावत्तज्जायते
घनं मुद्रायोगयेमतिस्वलंगटक्लीयात्तत्प्रयत्ततः ते

सि·यो· तमुद्भाविधानव्या जलयंत्रस्य सा धकैः नाभिघत्तेज
७ लैरे षां वर्षैरागापिकादाचन इतिमदनमुद्रा षड्ङ्
7 शभागलवणांचूर्णविंशतिरभ्रकं शुक्तिर्नवदशभा
गाचगृहीत्वैतान्द्रियगवरः एतत्त्रयं जारयित्वा खोट
बद्धं चुकारयेत् ततखोटं पंचपलिकां छिण्डणी छाग
मांसकं एवं द्वयं भर्जयेत् — — तैलमध्यंगोविधि
नाभर्जयित्वा बुधा वत्स्यात्स्वांडुपाकवत् पश्चाद्दप
ररालस्य चूर्णं पंचपलोन्मितं वल्लीक्षीरंदशपलंत्र
यं सम्यक्कथनं दीयेत् तावल्लोहघनैः कृत्वायावात्सिक्त
समन्वितं एषा मदनमुद्राचका षितारसवादिभिः अ
त्रस्व संजारितां सिक्तं किट्टं पलं अभ्रोपलं पलं सर्जर
सैतलैः नसीजिभजेभजेलम् भूर्यपत्रजस्तवेलोला।

किहरजस्तया पृथक पहुशारात्रलिलं द्विपक्ततस्स
र्वमेकतः वज्रीहीरस्यासमर्घगाङ्कृतन्मदनो पमः
मद्वेयंमदनास्याच्चजलयंत्रार्पमीरितो मायस्त्ला
यानुपर्यायेमध्येतरस्सगंधको द्वियदिस्यात्तदद्वाः
स्तत्वामंदभाग्योपिसिद्धति इतिमत्वेमहृत्या यदि
कोर्यमयीयंत्रं तदांतमुखयान्वितं पूर्ववद्वारसा
नत्रुगंधृदेपिस्यत्ता मायपरामदनमद्यु ए सिंधा
नजरूसीपर्यकुडवघ्दयं लवरांत्तद्वेलपीघर्मवल
पंशिवेत्नर्पवं दृढंघ्राणयत्नतूवडरुधिरराप्रम
द्धितं कालशाकुरसैनवलेपः सार्धंचसाधिके जला
ग्नियागतोनेयामिघतेमदनाभिधा मद्वेयंवारि
यंत्रस्यकार्पितारसवादिभिः मंडूरचूर्णविमलम

का लो

सि॰यो॰ मूके मर्दितं किंचिद्दुग्धसिक्तं विलेपितं पत्रविधौ न दृष्टेन
८ भिंघत्तैलैव चदद्युग्मौ मूलंचकालिकाचूर्णं निरोधुद्धी
रमर्दितं जलमंडूकिकाधित्ताक श्वेत्यारुद्धवेदिभिः
इति मदनमुद्रा वातिसदाद्रापिप्पलपिचकफरुचि
चूर्णरास्नाग्निचूर्णं पित्ते पोला सितेंदुवर्णएववानिलव
रा गुग्गुलुर्ज्वरवर्द्धः चांक्जातेन छर्दो हरनेकृतफ॰ ८ व॰
लाशाल्मलीछप्पन्नं किंवाप्यकांगालललाटाभरणा
रसपत्रैः स्यादनुपानमेतत् इति पारदस्यानुपान
मप्यसारराणोच्यते अंधमूषालुकर्त्तव्यागोस्तनाकृप
सन्निभा सैव सिद्धा विनामंदगंभीरा सारराणोचित्र
मस्यामेवमूषायां तैलमयगकल्कोविमलमाधूर्व
नाग्निनाधिकमूषान्मानिर्धूलबीजप्रलेपसमंको

लेमेवसमावर्त्तनीयः सूतवरः नवद्रुसद्योत्थानन
मा घर्षादूनीयः एतत्त्रैलोक्यपटखंडग्रासविधने
नारूरासितवीजाभ्या मेलनासारस्य कर्मणामिलि
तथ्यैवसारितः तत्सत्पकुर्मयमित्तथ्यावितेयः प्राप्ति
सारितस्तद्विगुणावीजेन नवद्रुतसारितस्तद्विगु
णावीजेन त्रिवद्वाविविधायामेव सारणायामन्तरा
त्मिनकर्मणोः क्रामणाप्यमीषत्पन्नगवंगो विश्रा
णानीयाचित् सारितोजारितश्चैव पुनः सारि
तजारितः सतकं कालिकायोगात्कोटिवेधी रसो वि
त्र इत्यादीनि कर्माणि पुनः केवलमीश्वरानुग्रह
साध्यत्वान्नप्रपंचितानि इति रसचिन्तामणौ कियत्तः
सिद्धयोगसमाप्तं संः ८९ भाद्रोम० २२ लि० सो० रा० श० जं०

नं. ८३०

रसचिन्तामणौ सिद्धयोगाः

नं. ४६

/३